Į LAISVĘ

Nr. 14 — Kaina 20 kap.

LEIDŽIA LIETUVIŲ AKTYVISTŲ FRONTAS

1941. VII. 9 — Trečiadienis

Vokiečių kariuomenė jau veržiasi pro Stalino liniją

Šiaurės fronto dalyje pralaužtos tvirtovių pozicijos. Nuo liepos 2 iki 5 dienos vėl paimta 142.000 belaisvių. Bolševikai smarkiai sumušti ir Besarabijos fronte

Iš Vyriausiosios Fiurerio būstinės. Vyriausioji karo vadovybė praneša: karo veiksmai Rytų fronte planingai vykdomi toliau.

Kovoje prieš Didžiąją Britaniją pereitą naktį vokiečių lėktuvai, stipriomis jėgomis ir gerai įžiūrint žemę, bombardavo karinius Southamptono uosto įrengimus. Tiksliai pataikius didžiojo kalibro bomboms ir išmetus tūkstančius padegamųjų bombų, sandėlių pastatuose, dokų įrengimuose ir aprūpinimo įmonėse buvo sukelta daug didelių gaisrų. Toliau sėkmingai buvo pulta Portmoutho ir Margates uostų įrengimai. Į du didelius prekinius laivus į rytus nuo Margates buvo numesta bombų. Naktį į liepos 7 d. stiprus vokiečių lėktuvų dalinys puolė britų laivyno punktą Aleksandrijoje. Bombomis buvo pataikyta į plaukiojantį kraną ir kitus karinės reikšmės turinčius uosto ir miesto įrengimus. Buvo sukelta didelių gaisrų. Vakar dieną britų lėktuvams bandžius pasiekti La Manche krantą, jūrų artilerija numušė vieną britų lėktuvą, o vokiečių lėktuvai oro kovoje numušė 11, savųjų netekę tik 2 lėktuvų.

Priešas pereitą naktį įvairiose vakarų Vokietijos vietose numetė sprogdinamųjų ir padegamųjų bombų. Civilinių gyventojų tarpe yra užmuštų ir sužeistų. Daugiausia Koelno ir Muensterio gyvenamiesiems kvartalams padaryta didelių nuostolių. Šiame puolime, o taip pat ir pereitos nakties puolime Calais apylinkėse buvo numušta 16 britų lėktuvų, iš jų 13 numušė naktiniai naikintuvai ir zenitinė artilerija, o 3 numušė karo laivai.

Savo drąsa kovose ypatingai pasižymėjo tankų pulko vadas pulkininkas Rothenburgas, šaulių motociklistų bataljono vadas majoras von Steinkelleris, žvalgų dalies vadas, vyresnis leitenantas Schenkelis, pionierių bataljono vyr. leitenantas Ponathas ir leitenantas Kremersas, šarvuočių naikintuvų dalies leitenantas Kroegeris, pėstininkų pulko leitenantas Zumpe. Ypatinga drąsa kovoje dėl vieno tilto per Bereziną taip pat pasižymėjo zenitinės dalies kapitonas Lauberis ir vyresnis leitenantas Boehme.

BERLYNAS. VII-8. ELTA. DNB patyrė, kad vokiečių kariuomenės daliniai

vakar pralaužė sovietų tvirtovių pozicijas šiaurinėje fronto dalyje. Per atkaklias, 15 valandų užtrukusias kautynes, buvo paimta daug belaisvių.

Tarp jų yra rinktinių karinių aziatų dalinių, kurie gynėsi tvirtai ir klastingai. Tačiau vokiečių smogiamieji kariuomenės daliniai per atkaklius susikovimus iš arti nugalėjo iki kraštutinumo komisarų pakurstytus bolševikus.

BERLYNAS. VII-8. ELTA. DNB praneša, kad besivejant vokiečiams besitraukiančius sovietų kariuomenės dalinius, nuo liepos 2 d. iki liepos 5 d. į vokiečių rankas pateko 142.216 belaisvių. Tarp gausaus grobio ginklais ir aprangos reikmenimis yra 584 tankai. daug šarvuotų traukinių ir 550 patrankų.

BERLYNAS. VII-8. ELTA. DNB agentūrai pranešama, kad liepos 7 dieną vokiečių pionierių daliniai

vėl puolė eilę stiprių Stalino linijos sutvirtinimų,

kurie įrengti pagal naujausius karo technikos reikalavimus. Dideli, masyvūs, iš betono padaryti sutvirtinimai buvo taip gerai pritaikyti aplinkai, kad juos galima pastebėti vos už kelių metrų. Visi tų sutvirtinimų įgulų mėginimai sulaikyti vokiečių puolimą, panaudojant greitai šaudančias 2,5 cm patrankas, nepavyko dėl puikaus vokiečių pionierių tarpusavio susiklausymo ir bendro veikimo. Tuo tarpu kai viena dalis pionierių apšaudė sutvirtinimus iš artilerijos pabūklų, kiti pionieriai, tos patrankų ugnies dengiami, prislinko prie sutvirtinimų ir pašalino įgulas, žaibo greitumu sumesdami sprogstamąją medžiagą į sutvirtinimų šaunamuosius langelius.

BERLYNAS. VII-8. ELTA. Vokiečių ir rumunų kariuomenės daliniai, sekmadienį, kaip DNB praneša,

palaužė atkaklų bolševikų priešinimąsi Besarabijos fronte. Drąsiu smūgiu bolševikai buvo išmušti iš daugelių priešinimosi lizdų ir apkasų ir buvo nublokšti iki Dniestro.

Čia buvo paimta daug belaisvių ir didelis karo grobis.

BERLYNAS. VII-9. ELTA. Vadovaujant generolui Antonescui, vokiečių rumunų kariuomenė liepos 7 d. toliau puolė sovietų linijas prie žemutinio Dniestro ir po smarkių mūšių išstūmė bolševikus iš prijungtos prie Sovietų Sąjungos Besarabijos. Generolo Antonescaus vadovaujama kariuomenė, pasiekusi Dniestro žemupį, atžygiavo iki senosios Rumunijos sienos.

BERLYNAS. VII-8. ELTA. Per kovas pietinėje rytų fronto dalyje vokiečių pėstininkai liepos 6 ir 7 dienomis rado į žemę įkastus bolševikų kulkosvaidininkus. Sovietų kareiviai iki pečių buvo užkasti duobėse. Tik jų rankos buvo laisvos, kad galėtų šaudyti. Jie priešinosi iki paskutinio šovinio. Kai kurie iš jų, paimti į nelaisvę ir vokiečių kareivių iškasti, papasakojo, kad jų politiniai komisarai juos privertę iškasti duobę ir į ją įšokti. Po to komisarai patys duobę vėl užkasę ir įsakę priploti aplink juos žemę rankiniais grūstuvais. Tuo būdu kulkosvaidininkai buvo verčiami priešintis iki mirties.

HELSINKIS. VII-8. ELTA. Oficialiai pranešama, kad bombarduojant pirmadienio rytą Helsinkio gyvenamuosius kvartalus, buvo užmušti keturi civiliniai gyventojai ir sužeistas 21.

HELSINKIS. VII-8. ELTA. Iš oficialių suomių sluoksnių pranešama, kad pirmadienį anksti rytą sovietų lėktuvai, slėpdamiesi už debesų, iš naujo bombardavo Kotką. Per šį bombardavimą buvo sugriautas vienas mūrinis gyvenamas namas ir apie 60 medinių namų, kurių didesnė dalis buvo darbininkų gyvenamieji namai. Tą pačią dieną buvo numestos bombos į Kirkonummį, Saerkisalmį ir Pieliso ežero bei Valkealos apylinkes. Tačiau nuostolių nebuvo padaryta. Vėl buvo sunaikintas vienas priešo parašiutininkų dalinys. Suomių karo aviacija numušė keturius sovietų lėktuvus.

Visiškai subombarduotas Murmansko - Peterburgo geležinkelis

Berlynas. VII/8. ELTA. DNB praneša, kad sekmadienį Vokietijos smingamieji lėktuvai skrido į Ledjūrio srities tundras ir apmėtė bombomis sovietų uostus. Vokiečių bombos čia tiksliai pataikė į didelius medžio sandėlius, uosto įrengimus ir į sausuosius dokus, kuriuose buvo taisoma didelių laivų. Toliau vokiečių lėktuvai apmėtė ir sugadino Murmansko—Peterburgo geležinkelį. Vokiečių lėktuvai vakar apžvalgę šį geležinkelio rajoną, galėjo konstatuoti, kad šis geležinkelis daugelyje vietų netiks naudoti susisiekimui. 2.000 klm. ilgyje buvo pastebėta milžiniškų bombų išraustų duobių, bėgiai išvartyti, pylimas suardytas.

Nugalėti Vokietiją, panaudojant Amerikos jūrų karo pajėgas, tuo tarpu neįmanoma

Tokia yra J.A.V. karo laivyno techninių sluoksnių nuomonė

VAŠINGTONAS. VII. 8. ELTA. Dėl Amerikos karo laivyno ministerio Knoxo reikalavimo, kad Jungtinių Valstybių laivynas tuojau prisidėtų prie kovos prieš Vokietiją, laikraštis „Vashington Post" patyrė iš karo laivyno techninių sluoksnių, kad

nugalėti Vokietiją, panaudojant Amerikos jūrų karo pajėgas, tuo tarpu nėra įmanomas dalykas.

1917 metais buvęs panaudotas visas Jungtinių Valstybių laivynas ir jis galėjęs drauge su Anglijos, Prancūzijos ir Italijos laivynais operuoti iš Europos bazių. Be to, tuomet Vokietija neturėjusi oro ginklo. Šiandien Jungtinių Valstybių laivynas, juo labiau, kad didelė jo dalis esanti vis dar pririšta Ramiajame vandenyne, negalįs, kaip to reikalauja Knoxas, apvalyti Atlantą nuo vokiečių povandeninių laivų, lėktuvų ir prekybos naikintojų. Net jei būtų galima panaudoti tam reikalui visą Jungtinių Valstybių laivyną, be pranašumo ore ties Europos kontinento Atlanto vandenyno pakraščiu tai esą neįmanoma. Kitas uždavinys tačiau esąs dar aktualesnis, būtent —

kaip išgelbėti Angliją nuo greitos pražūties.

Tai esą, visai įmanoma, išplečiant dabartinį patruliavimą ties Atlantu toliau į rytus ir leidžiant patruliniams laivams šaudyti į vokiečių karines pajėgas. Veikiant kartu ir Anglijos ir Amerikos laivynams, galima būtų net vėl suorganizuoti gerai veikiančią konvojų sistemą. Jungtinių Valstybių laivynui reikalingos, žinoma, lėktuvų bazės Brazilijoje ar bent lėktuvnešiai.

Bolševikai žvėriškai žudo vokiečių belaisvius ir sužeistuosius karius

Tokių atsitikimų jau suregistruota labai daug

BERLYNAS. VII-8. ELTA. Kaip DNB iš kompetentingų sluoksnių patyrė, pranešimai apie gyvulišką elgesį ir vokiečių sužeistųjų ir karo belaisvių žudymus auga kasdien ir kas valandą. Ypatingai sunkus tarptautinės teisės laužymo atsitikimas sovietų kare prieš vokiečių karines pajėgas yra nužudymas trijų karo belaisvių Gorochowe. Kada birželio 25 d. po atkaklių kovų miestą paėmė vokiečių kareiviai, miesto tarybų namuose, kuriuose posėdžiavo srities raudonieji viršininkai, ir kuris dar prieš kelias dienas buvo vienos rusų divizijos būstinė, rastas baisus radinys.

Viename nedideliame pastato kambaryje didžiuliame kraujo klane gulėjo keturi vokiečių kareiviai, kuriuos sovietai buvo paėmę į nelaisvę.

Šie vokiečių kareiviai, kaip rodo šūvių žymės sienose, buvo nušauti visai iš arti. Trys vokiečių kareiviai, vyresnysis puskarininkis Schwanas, grandiniai Babatzas ir ir Merkerlė buvo negyvi, o ketvirtasis puskarininkis rastas šu sunkia žaida galvoje. Jį bolševikai palaikė negyvu. Jo žodžiais, keturi vokiečių kareiviai su automobiliu buvo bolševikų iš pasalų užpulti ir paimti į nelaisvę. Kai pavakare prasidėjo vokiečių puolimas ir frontas pradėjo artėti prie miesto, pasirodė bolševikų karininkas su keturiais raudonarmiečiais ir įsakė beginklius vokiečių kareivius iššaudyti. Tuoj po žudynių sovietų kareiviai skubiai pabėgo iš miesto. Tame pačiame Gorochowo mieste prieš ateinant vokiečių kariuomenei,

įvyko daug baisių beginklių sužeistų vokiečių karių, patekusių į sovietų nelaisvę, žudynių.

Taip pat čia buvo patekę į sovietų nelaisvę dešimt sunkiai sužeistų vokiečių šaulių, su kuriais iš karto buvo elgiamasi korektiškai. Bet vos tik vokiečių puolimas pradėjo grėsti miestui, bolševikų karininkai įsakė belaisvius iššaudyti.

Nepaisydami jų žaizdų ir silpnumo, sovietų karininkai liepė stačiai šaudyti į beginklių belaisvių grupę.

Tik vienas puskarininkis Rettmannas su sužeista koja galėjo išsigelbėti ir padėjo vokiečių kariuomenei rasti savo draugus. Apie kitą gyvuliškumo įvykį praneša vokiečių pulko gydytojas Dr. Kriegeris. Sovietų kareiviai iš pasalų nužudė 38 sužeistus vokiečių kareivius, kurie prie vienos užfrontės ambulatorijos laukė savo transporto.

Kaip tik tuo metu juos puolė išsklaidytų sovietų kareivių dalinys ir gyvuliškai sužeistuosius išžudė. Vokiečių kareiviai buvo taip sužaloti, kad jų negalima pažinti.

Į Londoną atvyko sovietų karinė misija

SUSIRINKUSI STOTY MINIA RĖKĖ INTERNACIONALĄ

AMSTERDAMAS. VII. 9. ELTA. „Įdomiomis" vadina Roiteris tas scenas, kurios šiandien įvyko, sutinkant sovietų misiją vienoje Londono stotyje. Kaip agentūra praneša, stotyje susirinko didelė žmonių minia, kurioje buvo daug moterų ir vaikų. Minia dainavo „rusiškas" dainas, ir kai tik pasirodė traukinys, užtraukė internacionalą. Agentūra toliau praneša, kad, be sovietų pasiuntinybės narių, misijos pasveikinti atvyko viceadmirolas Philippsas, generolas leitenantas Pownallis ir aviacijos vicemaršalas Bottomley.

STOCKHOLMAS. VII.8. ELTA. Reuteris praneša, kad į Didžiąją Britaniją siunčiamajai sovietų karinei misijai vadovauja sovietų kariuomenės generalinio štabo viršininko pavaduotojas generolas majoras Golikovas. Misijos nariai yra kontradmirolas Karlamovas iš karo laivyno generalinio štabo ir sovietų karo aviacijos techniškųjų dalinių atstovai.

Smarki oro kova viršum Juodųjų jūrų

Per pusvalandį buvo numušta 18 sovietų lėktuvų

BERLYNAS. VII. 8. ELTA. Liepos 6 d. prie Juodosios jūros pakraščių įvyko smarkios oro kautynės. Vienas sovietų kovos lėktuvų junginys plačiu frontu mėgino prisiartinti prie vieno Rumunijos uosto. Laiku pakilę vokiečių naikintuvai išsklaidė bolševikų junginį ir ėmė jį persekioti. Šio persekiojimo metu vienas jaunas leitenantas, valdęs „Messerschmitto" lėktuvą, turėjo nepaprastą laimę. Jis pasivijo besitraukiančius bolševikų lėktuvus ir puolė užpakalyje skridusią grandį. Priskridęs visai arti, jis iš savo lėktuvo ginklų atidengė naikinamą ugnį. Tuoj pataikė į vieną „Martino" tipo bombonešį, pramušė jo kuro rezervuarą ir padegė lėktuvą. Taip pat buvo pataikyta į kitus du to pat tipo bombonešius. Iš karto užsidegė trys mašinos ir pradėjo kristi. Degdami lėktuvai įkrito į vandenį, ir virš vandens dar kurį laiką plaukiojo degančio lėktuvo skysto kuro liepsnos. Tada vokiečių naikintuvas atsigręžė į kitus tris sovietų lėktuvus ir perkirto jiems kelią. Veltui sovietų lėktuvai mėgino saulės spinduliuose išsisukti iš puolančiojo vokiečių lėktuvo šūvių. „Messerschmitto" pabūklai vėl šovė iš visų vamzdžių. Kiti trys „Martino" tipo bombonešiai užsidegė ir nukrito. Tuo pat metu kiti vokiečių kovos grupės lėktuvai iš viso numušė 11 „Martino" tipo bombonešių. Tuo būdu per pusvalandį iš 18 sovietų lėktuvų 17 buvo visiškai sunaikinti.

BERLYNAS. VII. 8. ELTA. 22 sovietų lėktuvams mėginant fronto pietų rytų dalyje pulti vieną vokiečių artilerijos poziciją, 20 iš jų vokiečių naikintuvų buvo numušti anksčiau, negu suskubo numesti bombų. Abu priversti pasitraukti bolševikų lėktuvai, padarę platų vingį, iš naujo prisiartino prie priešakinių vokiečių linijų. Kadangi visi kariuomenės daliniai jų puolimą atrėmė, jie puolimo taikiniu pasirinko vieną vokiečių perrišamąją vietą. Nors palapinės ir transporto priemonės buvo aiškiai paženklintos stambiais raudonojo kryžiaus ženklais, abu bolševikų lakūnai, žemai skrisdami, numetė savo bombas, kurios nukrito netoli perrišimams įrengtos palapinės. Kai sovietų bombonešiai rengėsi antrą kartą pulti, prisiartino vienas vokiečių naikintuvas, kuris bolševikų lėktuvus išvijo už priešakiniu vokiečių linijų ir virš sovietų pozicijų abu lėktuvus numušė.

Amerika dar okupuosianti Dakarą, Azorų ir Kapverdo salas

Islandijos okupavimo atgarsiai J. A. Valstybėse

NEW YORKAS. VII. 9. ELTA. Demokratų senatorius Wheeleris, kuris praėjusį ketvirtadienį numatė Islandijos okupavimą, vakar pareiškė, jog netrukus Jungtinės Valstybės okupuos Dakarą, Azorų ir Kapverdo salas.

New Yorkas. VII/8. ELTA. Jungtinių Valstybių spauda svarsto galimas Islandijos okupavimo iš Jungtinių Valstybių kariuomenės pusės pasekmes. Didieji laikraščiai, ypatingai jų Vašingtono korespondentai, praneša apie šitų prezidento Roosevelto priemonių atgarsius Jungtinių Valstybių sostinės autoritetinguose politiniuose sluoksniuose.

„New York Times“ korespondentas praneša, jog kongreso sluoksniuose tikinama, kad ši priemonė nesiekia įtraukti Jungtines Valstybes atvirai dalyvauti kare.

„New York Herald Tribune“ Vašingono korespondentas

Islandijos okupavimą laiko svarbiausia Jungtinių Valstybių karine akcija nuo karo pradžios.

Korespondentas nurodo, kad Rooseveltas tą priemone įtraukęs Islandiją į Vakarų pusrutulį, tuo tarpu jis per spaudos konferencijas kalbėdavo, kad Islandija nepriklauso Vakarų pusrutuliui. Senatoriai ir atstovai tuoj ėmė spėlioti dėl prezidento Roosevelto rašto kongresui žodžių reikšmės, kur jis sako apie tai, kad laivynas turi imtis visų reikalingų priemonių užtikrinti ryšiams tarp Islandijos ir Jungtinių Valstybių. Kongreso sluoksniuose taip pat svarstomos galimos pasekmės to fakto, kad Jungtinės Valstybės tik 700 mylių atstume nuo Anglijos turi savo kariuomenę.

Vašingtonas. VII/9. ELTA Laikraštis „Daily News“ savo įžanginiame pareiškia, kad Roosevelto žygis iškeliąs du klausimus. Visų pirma, ar Islandija priklausanti prie Vakarų pusrutulio? Antra, ar Rooseveltas turėjęs konstitucinius įgaliojimus? Geografai, — rašo toliau laikraštis, — paprastai Islandiją skiria prie Rytų pusrutulio; pati Jungtinių Valstybių vyriausybė taip pat niekuomet nereikalavo sau Islandijos kaip gulinčios Vakarų pusrutulyje, o paskutinįjį mėnesį ji net priskyrė Islandiją prie sričių, kurių neliečia draudimas eksportuoti naftą. Antrasis klausimas esąs ginčytinas, nes, nors prezidento, kaip vyriausiojo karo vado, teisės ir nėra apribotos, vis dėlto tik kongresas teturįs teisę skelbti karą. Rooseveltas pažymėjęs savo žygį kaip „defenzyvinį“. Tenką laukti, kad jis nepaversiąs jo ofenzyva be formalaus kongreso sutikimo.

Gen. Auchinleckas mano laimėti karą kitų rankomis

STOCKHOLMAS. VII-8. ELTA. Anglų informacijų agentūra praneša iš Kairo, kad pirmadienį naujai paskirtasis vyriausias anglų karo pajėgų Artimuosiuose Rytuose vadas generolas Auchinleckas priėmė spaudos atstovus. Atsakydamas į atitinkamą paklausimą, jis pareiškė, jog karui laimėti asmeniškai jis laikąs reikalinga, kad

būtų „panaudota ir Amerikos žmonių medžiaga“, — „norint karą laimėti tikrai, o ne pusiau“.

Jis visuomet buvęs tos nuomonės, pabrėžė Auchinleckas, kad karas turįs būti laimėtas Europoje ir, būtent, Vokietijos teritorijoje. Todėl, jo manymu, Amerikos žmonių medžiaga šiame kare esanti taip pat reikalinga, kaip ir praėjusiame kare. Į kitą klausimą Auchinleckas pareiškė, kad jis pats Artimuosiuose Rytuose jaučiąsis „gana saugiai“.

NEW YORKAS. VII. 8. ELTA. Šios dienos spaudos konferencijoje Roosevelto spaudos reikalams sekretorius Earlys buvo paklaustas dėl naujojo britų kariuomenės vado Artimuosiuose Rytuose Auchinlecko pareiškimo, kad Amerikos kariuomenė yra būtinai reikalinga laimėjimui. Earlys atsakė, kad Churchillis iš Amerikos tereikalavo tiekti karo medžiagą ir kad, jo nuomone, generolas yra Churchillio valdinys.

Vokietija karą su Anglija veda tokiu pat intensyvumu kaip ir anksčiau

BERLYNAS. VII. 9. ELTA. „Dienst aus Deutschland“ konstatuoja, kad karas su Didžiąja Britanija vedamas toliau, nežiūrint įvykių Rytų karo lauke, ir kad, visų pirma, nė kiek nesusilpnėjo vokiečių aviacijos ir laivyno pajėgų kova su britų tiekimo keliais. Toliau korespondentas nurodo, kad viešoji Anglijos nuomonė kitaip įsivaizdavo vokiečių karo su tarybų respublika padarinius. Anglų spaudoje gausėja balsų, kurie reikalauja iš britų karinės vadovybės daugiau aktyvumo. Toliau laikraštis rašo: „Dėl reiškiamo nepasitenkinimo britų karo aviacija paskutiniu laiku parodė didesnį veiklumą. Anglų aviacija, puldama vokiečių pozicijas prie Kanalo kranto ir puldama vokiečių miestus vakarinėje ir šiaurės vakarų Vokietijoje, iš vienos pusės, nori nuraminti viešąją savo krašto nuomonę, o iš antros — nori įrodyti savo naujajai sąjungininkei sovietų valstybei, kad duotas pagalbos pažadas tikrai vykdomas. Ta proga Londone kalbama apie „karą dviem frontais“ ir apie britų „pagalbos ofensyvą“ naujosios santarvininkės Rytuose naudai. Dėl britų bombardavimų iš oro Vakarų Europos fronte, kaip manoma vokiečių sluoksniuose, negali būti jokio abejojimo. Kiekvienu atveju Berlyne reiškiamas įsitikinimas, kad dabartinis anglų aviacijos veikimas ir jo padariniai neprašoka ligšiolinės britų aviacijos veiklos vokiečių britų oro kare, ir kad praktiškai vokiečių karinė pajėga tiek kariniu, tiek ūkiniu atžvilgiu pasilieka nepaliesta. Britų aviacijos mėginimai bombarduoti šiaurės Prancūzijos pajūrio zoną pasiliko be pasekmių ir dažniausiai pasibaigė dideliais užpuolikų nuostoliais. Kariniai tikslai, kaip kalbama Berlyno informuotuose sluoksniuose, čia nebuvo pasiekti. Ir britų naktiniai Vokietijos vakarų ir šiaurės vakarų puolimai, nors ir padarė apgailėtinų nuostolių civilinių gyventojų tarpe, tačiau nei kariniu, nei ūkiniu atžvilgiu didelių nuostolių nepadarė. Pramonė ir amatai šitose srityse veikia normaliai. Todėl Berlyne šitiems bombardavimams didelės karinės reikšmės neskiriama. Kariniuose sluoksniuose jie vadinami „adatos dūriais“, priduriant, kad kaip tik vokiečių karinė vadovybė nustatys laiką priminti anglams vėl tikrą modernaus oro karo sąvoką.

Kaip buvo kankinami vokiečiai bolševikų kalėjimuose

BERLYNAS. VII. 8. ELTA. Jau sudarant pirmąją sutartį dėl vokiečių repatriavimo iš 1939 metų lapkričio mėnesį prie Sovietų Rusijos prijungtų buvusiųjų Lenkijos sričių, iš vokiečių pusės ypatinga reikšmė buvo skiriama suimtųjų klausimui. Anuomet, kaip matyti iš DNB turimų pranešimų, GPU kalėjimuose buvo 380 vokiečių tautybės asmenų. Tačiau, dėka nepailstamų pastangų iš vokiečių pusės, pavyko išlaisvinti tik 120 suimtųjų. Visi kiti pasiliko jų beviltiškoje padėtyje, bolševikams mėginant žiauriausiais kankinimais juos išnaudoti savo tikslams. Taip vienas Stanislavo sunkiųjų darbų kalėjime laikomas vokiečių tiltų statybos inžinierius, iš pradžių kelias savaites nedavus jam maisto ir tuo būdu pakirtus jo fizinį atsparumą, išvirkštimais buvo paveiktas duoti tam tikrus parodymus. Kiti vokiečiai kelias dienas ir naktis iš eilės buvo laikomi akinančioje kelių šimtų žvakių stiprumo šviesoje, užkalti dėžėse, pripildytose kelių centimetrų storumo blakių sluoksnių, ir kitais beveik neįmanomais aprašyti būdais kankinami. Dauguma šių kankinimų neatlaikė arba išėjo iš proto.

Po to sutartys dėl vokiečių tautybės asmenų repatriacijos iš Baltijos, Besarabijos ir Šiaurės Bukovinos iš vokiečių pusės buvo sudarytos taip, kad Sovietų Rusijos vyriausybė diplomatiniu keliu įsipareigojo leisti repatrijuotis ir visiems vokiečių tautybės kaliniams, taip kad teoretiškai tokių kalinių sulaikymas buvo neįmanomas. Tačiau praktikoje GPU budelių tarnai mokėjo išvengti ir šiuos aiškius sutartimi nustatytus susitarimus, nors ir paleisdami iki tol suimtuosius, bet užtat įvykdė naujus suėmimus. Tuo būdu nuo repatriavimo pareigūnų darbo pradžios suimtųjų vokiečių tautybės asmenų skaičius Besarabijoje nuo 45 padidėjo iki 130 ir Lietuvoje iki 450, visai neminint dar didesnio laikinai suimtųjų skaičiaus. Net vežant repatrijuojančiuosius į Vokietiją, ne mažai vokiečių buvo suimama ir žiauriausiai kankinama. Iš visų šių įvykių buvo aišku, kaip mažai Maskvos galiūnams rūpėjo siekti taikingo susitarimo su Vokietija.

Kaip Japonija žiūri į Amerikos kariuomenės išlaipinimą Islandijoje

ŠANCHAJUS. VII-8. ELTA. Atsakydamas į vieno Amerikos korespondento klausimą, kaip Japonija žiūri į Jungtinių Valstybių kariuomenės išlaipinimą Islandijoje, Japonijos kariuomenės nuomonės pareiškėjas pulkininkas leitenantas Akiyama pareiškė, kad

Jungtinės Valstybės šiuo savo žygiu labai pasistūmėjo į karą įsimaišymo kryptimi.

Į klausimą, ar Japonija mananti išlaipinti savo kariuomenę Olandų Indijoje, pulkininkas Akiyama tik atsakė, kad išlaipinimas Jungtinių Valstybių kariuomenės dalinių Islandijoje padarė tokį įspūdį, kokį, tur būt, padarytų Amerikoje japonų išlaipinimas Olandų Indijoje. Paklaustas, kodėl Japonija yra priešinga Jungtinių Valstybių ginklų Sovietų Sąjungai iškrovimui Vladivostoke, Akiyama atsakė, kad tuo iškrovimu Japonijai sudaroma sunki padėtis. Šiuo ginklų iškrovimu Vladivostoke, mano pareiškėjas,

Tolimieji Rytai, galimas daiktas, būtų įtraukti į karą.

NORVEGŲ SPAUDOS NUOMONĖ

Oslo. VII/9. ELTA Laikraštyje „Fritt Folk“, ryšium su Jungtinių Valstybių kariuomenės dalinių išlaipinimu Islandijoje, rašoma, kad prezidentas Rooseveltas, įsakydamas okupuoti senovinį Šiaurės kraštą, numetė kaukę. Norvegijoje, nurodoma toliau laikraštyje, sukėlė didžiausią pasipiktinimą žinia, kad prieš mažąją Islandiją Jungtinės Valstybės pavartojo prievartos priemones, kurios yra ne kas kita kaip paprastas plėšimas. Tokiu elgesiu dolerių krašto imperializmas įsiveržė į seną Šiaurės kultūros centrą, grėsdamas islandų tautiškumui. Vadinamąjį Roosevelto „argumentavimą“ Oslo laikraštis vadina veidmainingumu, kuriuo Rooseveltas nori pasaulio viešajai opinijai berti smėlį į akis.

Danijoj susekta komunistų teroristų organizacija

KOPENHAGA. VII. 8. ELTA. Iš kompetentingų sluoksnių pranešama, kad, užbaigus danų komunistų teroristų grupės bylą, dar bus ir toliau šiuo reikalu tardoma. Yra davinių, kad ši komunistų teroristų organizacija buvo daugiau įsisišakojusi, negu ligi šiol patirta. Paaiškėjo, kad ir kitose šiaurės valstybėse turėta ryšių su šia danų komunistų teroristų organizacija. Vienas danų komunistas teroristas 1934 m. buvo pasiųstas į Kiniją įkurti Šanchajuje smuklę, kuri turėjo būti teroristų grupės baze ir iš kurios turėjo būti organizuojama japonų laivų ir kitokių susisiekimo priemonių sprogdinimas tuo atveju, jei kiltų sovietų ir japonų karas. Vienas iš teisiamųjų, kuris Kinijoje išbuvo 4 m., pristatydavo cigarečių dėžučių užmaskuotas padegamąsias ir sprogstamąsias bombas. Kitas teisiamųjų prisipažino, kad šiai komunistų teroristų organizacijai įsakymus gaudavo iš Maskvos ir iš ten buvo padengiamos visos išlaidos. Tas pats kaltinamasis, įvykdęs jau keletą sabotažo aktų, buvo gavęs nurodymą įstoti į danų socialdemokratų partiją tikslu kompromituoti ją tuo atveju, jei jo prasikaltimai būtų iškelti aikštėn. Kitam kaltinamajam buvo pavesta organizuoti jūreivių streikus tuose laivuose, kurie turėjo plaukti į Sovietų Sąjungai priešingas valstybes, o jei būtų galimybė, šiuos laivus nuplaukdinti į Sovietų Sąjungą.

Roosevelto pareiškimai spaudos konferencijoj

VAŠINGTONAS. VII. 9. ELTA. Rooseveltas į spaudos konferencijoje jam patiektą klausimą, ar jis tikrai turėjęs žinių, kad Vokietija rengusis okupuoti Islandiją, pasakė negalįs į tai duoti kategoriško atsakymo ir pareiškė: kartais tenką veikti po to, kai įeini į kito padėtį ir apgalvoji, ką darytumei, būdamas kito vietoje. Į kitą spaudos atstovų klausimą dėl Azorų salų, Rooseveltas atsakė negalįs nieko pranašauti. Į klausimą, ar Grenlandijoje esą Jungtinių Valstybių kariuomenės, Rooseveltas nesutiko atsakyti, nurodydamas, kad tai krašto apsaugos tema, kurią jis negalįs kalbėti.

Po to prezidentui buvo nurodyta, kad dar prieš keletą mėnesių jis tvirtinęs, jog Islandija „nepriklauso prie Vakarų pusrutulio“. Rooseveltas atsakė, šypsodamasis: jo nuomonė, kas priklausą prie kurio pusrutulio, visuomet pareinanti nuo to, su kokiu geografu jis paskiausiai kalbėjęsis. Jis pavedęs tiksliai nustatyti Vakarų pusrutulio sritį ir interesų sferą. Esą sričių, kurios neabejotinai priklausančios prie Vakarų pusrutulio, bet kurios strategiškai, vis dėlto, neturinčios jokios vertės. O iš kitos pusės, ne Vakarų pusrutulyje esą sričių, kaip tik turinčių didžiausios svarbos.

Tolesnėje spaudos konferencijos eigoje Rooseveltas dementavo Londono pranešimus, kad jis noris įsteigti komercinę oro susisiekimo liniją į Islandiją, tačiau nurodė, kad ten reguliariai skrisią Jungtinių Valstybių karo lėktuvai. Dėl diplomatinės atstovybės įsteigimo Islandijoje, Rooseveltas pareiškė, kad tam esą reikalinga, kad parlamentas padarytų du dalyku, viena, patvirtintų pasiuntinio paskyrimą, antra, — pasiuntinybės biudžetą.

Rooseveltui buvo dar pastatyti klausimai dėl generalinio štabo viršininko Marshallio pasiūlymų. Į klausimus dėl Jungtinių Valstybių kariuomenės pasiuntimo už Vakarų pusrutulio ribų Rooseveltas visą laiką atsakinėjo netiesioginai, nurodydamas pagaliau į savo pareiškimus spaudos konferencijos pradžioje. Dėl pasiūlymų įvesti ilgesnę kaip vienų metų karo tarnybą Rooseveltas pareiškė tiek, kad tai esą daugeliu atveju reikalinga, vengiant kariuomenės dezorganizavimo.

PERU IR EKVADORO KONFLIKTĄ MANO BAIGTI TAIKINGAI

BUENOS AIRES. VII. 9. Argentinos užsienių politikos sluoksnius vis tebedomina pasienio konfliktas tarp Peru ir Ekvadoro. Argentinos užsienių reikalų ministeris Ruiz Guinjazu pranešė, jog jau yra įteikta Ekvadorui nota, kurioje patikinama, kad Argentinos vyriausybė dės visas pastangas konfliktui likviduoti. Toliau ministeris pareiškė, kad užsienių reikalų ministerijos Buenos Airese, Rio de Janeire ir Vašingtone teikia savo diplomatiniams atstovams Limoje ir Quitoje nurodymų dėl tarpininkavimo. Manoma, kad prie taikos atstatymo prisidės ir į konfliktą suėjusių valstybių kaimynai — Čilė ir Kolumbija.

Graikija pradės didelius atstatymo darbus

Atėnai. VII/8. ELTA Graikų spauda praneša apie didelius atstatymo darbus, kurie dabar suplanuoti karo veiksmams Graikijoje pasibaigus. Planas numato visą eilę kelių statybų, ūkių reguliavimų ir melioracijos darbų. Šiais darbais norima suteikti darbo neturintiems darbininkams. Plano numatytiems darbams bus paskirta apie 3 milijardai drachmų. Išplėtus kelių tinklą, pagerėsią Graikijos gyventojų maisto aprūpinimo klausimas, nes dabar, nors ir esant šalyje pakankamai maisto, jis negalėjo būti racionaliai paskirstomas.

LONDONAS GRASINA UŽSIENY GYVENANTIEMS ANGLAMS

NEW YORKAS. VII. 9. ELTA Associated Press praneša iš Londono, jog britų vyriausybė per vidaus reikalų viceministerį Peake įspėjo užsieniuose gyvenančius anglus, kad jie neremtų ašies valstybių propagandos per radiją. Tame įspėjime Peake paminėjo ir „garsų rašytoją“, pabrėždamas, jog britų vyriausybė klauso visus užsienių radijo siųstuvus, kad galėtų vėliau nubausti tuos anglus, kurie padeda priešams.

BERLYNAS. VII. 8. E. Prie sunkių sužalojimų, kuriuos britų kovos laivas „Rodney“ gavo mūšyje su „Bismarcku“, dabar papildomai pranešama, kad buvo sunaikinti du to laivo priešakiniai sunkieji bokštai. Be to, dabar nurodoma, kad laive buvo 208 užmušti ir 300 sužeistų.

KRONIKA

ŽEMĖS MOKESČIUS REIKIA SUMOKĖTI IKI LIEPOS 30 DIENOS

KAUNAS. VII. 9. ELTA. Žemės mokesčiai turi būti sumokėti iki liepos 30 dienos tokio dydžio, kokio buvo mokami prieš 1940 metų birželio 15 dieną.

ŽEMĖS ŪKIO RŪMAI VEIKIA

KAUNAS. VII-8. ELTA. Žemės Ūkio Rūmai veikia bei tvarkosi pagal įstatymus, galiojusius ligi 1940 m. birželio 15 d.

PREKYBOS, PRAMONĖS IR AMATŲ RŪMAI VEIKIA

Laikinoji Rūmų būstinė yra Kaune, naujuose Taupomųjų V. Kasų namuose, (Laisvės al., prieš V. Teatrą), VI a.

GYVAS ŽURNALISTŲ PASITARIMAS

Vakar 18 val. Pienocentro rūmuose, tradicinėje žurnalistų susirinkimo vietoje, po priverstinės metų pertraukos, įvyko žurnalistų pasitarimas. J. Būtėnas, J. Klimaitis, A. Rimydis, M. Ilgūnas ir J. Žlabys įgalioti rūpintis žurnalistų reikalais. Pasitarimas buvo gyvas ir gausus.

TVARKOMAS NACIONALIZUOTAS TURTAS

KAUNAS. VII. 8. ELTA. Visi miestų burmistrai sudaro komisijas peržiūrėti paduotiems ir paduodamiems skundams dėl neteisėtai nacionalizuotų namų ir kito nekilnojamo turto.

Skundai dėl neteisėtai nacionalizuotų namų ir kito nekilnojamo turto paduodami vietos burmistro vardu, kuris juos tuoj perduoda sudarytoms komisijoms, o pastarosios savaitės laikotarpyje turi tuos skundus išspręsti.

Skundą teigiamai išsprendus, nacionalizuotas turtas tuoj grąžinamas jų teisėtiems savininkams.

SAVIVALDYBĖS TVARKO STATYBOS KONTORŲ TURTĄ

KAUNAS. VII. 8. ELTA. Buvusiųjų miestų ir apskričių vykdomųjų komitetų statybos remonto kontoros nuo š. m. birželio mėn. 22 d. nebeveikia. Kontorų turėtą turtą perima vietos savivaldybės. Visi kontoros tarnautojai, nereikalingi vietos savivaldybėms ir jų neperimti, iš tarnybos atleidžiami.

JOKIŲ VAGONŲ SU LAVONAIS

Pasiteiravus Raud. Kryžiuje dėl pasklidusių gandų apie tariamai atvežtuosius kelis vagonus su tremtinių lavonais paaiškėjo, kad tokių vagonų nėra ir būti negali, nes lavonų vežimas vasaros kaitrų metu sukeltų epidemiją, o ir riedmens šiuo metu naudojami, tik gyvųjų pervežimui.

REIKIA GRIEŽTAI LAIKYTIS JUDĖJIMO TAISYKLIŲ

Kauno miesto ir apskrities gyventojai kviečiami nesigrupuoti gatvėse, netrukdyti kariuomenės judėjimo, duoti gatvėse laisvą pravažiavimą, atsargiai eiti skersai gatvę, nevaikščioti daugiau kaip po tris asmenis greta ir visuomet laikytis nustatytos judėjimo tvarkos.

Važiuojantieji privalo važiuoti tiktai dešine gatvės ar plento puse.

VALANDĖLĖS PER RADIJĄ ŪKININKAMS

Žemės Ūkio Rūmai nuo liepos 10 d. Kauno radijofone įveda valandėlę ūkininkams. Šią valandėlę bus teikiamos informacinės žinios ir techniniai nurodymai ūkiniais klausimais. Pranešimai bus kasdien 12 val. 45 min.

DIRBANTIEMS SVEIKATOS IR SANITARIJOS ĮSTAIGOSE

KAUNAS. VII. 8. ELTA. Prašoma tuojau suteikti raštu šias žinias: kas dabartiniu metu eina apskrities gydytojo pareigas; koksai medicinos personalas, išvardinant pavardėmis, buvo pačiame sveikatos skyriuje, apylinkių ambulatorijose, vaistinėse ir kitose gydymo ir sanitarinėse įstaigose iki karo pradžios ir koksai medicinos personalas yra dabartiniu metu; kokios medicinos ir sanitarijos įstaigos yra karo sunaikintos; kokiose vietose yra epideminių susirgimų infekcinėmis ligomis; kokia dabartinė sanitarinė būklė miestuose ir apskrityse. Žinias teikti šiuo adresu: Kaunas, Mickevičiaus gatvė Nr. 7, Vyriausioji Sveikatos Reikalų Rūpinimo Komisija.

KOMUNALINIO BANKO SKOLININKAMS

Skolininkai prašomi savo vekselines skolas Lietuvos Komunaliniam Bankui (buv. Ūkio Bankui ir Tarptautiniam Bankui) mokėti nustatytais terminais.

Iš tų, kurie savo skolų pasižadėjimų nepildys, skola bus ieškoma priverčiamojo vykdymo tvarka.

KOMUNALINIS BANKAS,
Kaunas, Laisvės alėja Nr. 31.

Tabako Trestui skubiai reikalingas agronomas, turįs patyrimo tabako auginimo ir apdirbimo srity.

Tabako Trestas,
Kaunas, Ožeškienės g. Nr. 14.

Policijos Vado Įstaigai tuojau reikalinga kvalifikuota mašininkė, gerai mokanti vokiečių kalbą.

Kreiptis pas Policijos Vadą, Kaune, tel. 27284.

Kaunas, 1941. VII. 8 d.

Roosveltas padidino karo išplėtimo pavojų

JAPONIJA SUSIDOMĖJUSI ISLANDIJOS OKUPAVIMU

Tokio. VII/9. ELTA. Japonijoje atkreipiamas didžiausias dėmesys į Jungtinių Valstybių Islandijos okupavimą. Domei agentūros žiniomis, kariniuose ir politiniuose sluoksniuose konstatuojama, kad Jungtinės Valstybės įsiveržė net į vykstančių tarp Anglijos ir Vokietijos karo veiksmų sritį. Laikraštyje „Tokio Niši Niši" rašoma, jog prezidentas Rooseveltas Islandijos okupavimu siekia įtraukti Jungtinių Valstybių gyventojus į karą, pastatydamas juos prieš įvykusį faktą. Visiška neaišku, ką Islandija turi bendro su Vakarų pusrutuliu. Islandija yra, pirmiausia, už tos sferos ribų ir, antra, vokiečių karo veiksmų zonoje. Vis dėlto, priešingai savo ankstesniems pareiškimams, pagal kuriuos neturėjo būti pasiųsta jokių Jungtinių Valstybių kariuomenės dalinių už Vakarų pusrutulio ribų, Rooseveltas dabartiniu savo žygiu tik dar labiau padidino karo išsiplėtimo pavojų.

Į PRANCŪZŲ LEGIONĄ UŽSIRAŠO TŪKSTANČIAI SAVANORIŲ

PARYŽIUS. VII.8. ELTA. Laikraštis „Paris Soir" praneša, kad jau tūkstančiai savanorių užsirašė į prancūzų legioną kovai su bolševizmu.

HSINGKINGAS. VII. 9. E. Japonų ambasadoriaus Maskvoje Tatekavos žmona ir dar 31 Japonijos pilietis šį rytą su priešpaskutiniu Sibiro ekspresu atvažiavo į Sovietų Rusijos pasienio vietą Otporą. Traukinys kelias dienas vėlavo.

TANGERAS VII. 8. E. Visi Sovietų Rusijos kreditai Prancūzų Maroko srityje, kaip pranešama iš Rabato, vykdant prancūzų vyriausybės įsakymą, buvo blokuoti.

Grįžta politiniai kaliniai ir išvežtieji

Raud. Kryžius gavo žinių, kad daugelis ketvirtojo skyriaus politinių kalinių ir vežtųjų į SSSR yra Minske. Yra nemaža ir tokių, kurie nepasiekė Minsko. Tie išvežtųjų daliniai yra išsisklaidę ir visais keliais stengiasi sugrįžti į savo gyvenamąsias vietas. Jiems visur didelę paramą teikia vokiečių kariuomenė. Raud. Kryžius šiuo metu siunčia mašinas ir kitokiais būdais rūpinasi jų pargabenimu iš Minsko.

Dėl bolševikų teroro aukų

Žiauriems bolševikams ištisus valdymo metus siautėjant, išžudyta daug politinių kalinių, kurie paslapčiomis užkasti įvairiose vietose. Be to, paskutinėmis dienomis išžudyta daug nekaltų civilinių gyventojų, kurie paskubomis palikti nužudymo vietose.

Raudonojo Kryžiaus Nukentėjusiems nuo karo Komitetas yra susirūpinęs surasti tokius užkastus lavonus, juos atpažinti ir tinkamai palaidoti.

Todėl Komitetas prašo visus gyventojus, žinančius užkastų lavonų vietas bet kuriose Lietuvos srityse, tai skubiai pranešti apie tokias vietas Raudonojo Kr. Komitetui Nuk. nuo karo šelpti (Kaunas, Laisvės Alėja Nr. 20).

Tvarkomi sugriauti trobesiai

KAUNAS, VII-8. ELTA. Lietuvos apskričių ir miestų viršininkai ir burmistrai organizuoja miestuose ir miesteliuose sudegusių ar sugriautų trobėsių likučių tvarkymą, renkant ir kaupiant akmenis, plytas, pusplytes, statybinį laužą, apdegusią miško ir kitokią medžiagą. Miško medžiagą paima į savo globą. Iš vietoje esančių matininkų suorganizuojamos brigados, kurios sužymi sugriautų ar apdegusių miestų bei miestelių dabartinę būklę, pažymėdami ant planų sunaikintuose kvartaluose atskirų sklypų ribas. Šie planai bus reikalingi skubiam sunaikintų kvartalų perprojektavimui.

Be to, surašoma, kiek šeimų ir kiek asmenų liko be pastogės. Nustatyta, kiek sunaikinta viešojo pobūdžio trobesių, kaip tai mokyklų, ligoninių, bažnyčių ir kt., kokia jų buvusi kvadratūra ir kūbatūra. Visos šios žinios siunčiamos šiuo adresu: Komunalinio Ūkio Administracijai, Kaunas, Putvinskio g. Nr. 27.

BERN. BRAZDŽIONIS

Lietuviškam žodžiui

O, mūs šventas lietuviškas žodi,
Ilgą naktį vergijoj kalėjęs,
Ne kaip vergas šiandien pasirodyk,
Bet kaip laisvas pavasario vėjas.

Be tavęs daugel kryžkeliuos krito,
Tau skambėt mūs padangę apgynę...
Nesulaukė jie tekančio ryto,
Bet sulauks Lietuva, jų tėvynė!

Jei tavęs nebekausto sugriuvę
Skaudūs pančiai, rakinę lig šiolei,
Šauk, vadink tu kiekvieną lietuvį,
Šauk kovon nemarion, ne prieš brolį —

Šauk į žygį prieš senąjį jungą,
Iš kapų kviesk pakilti vaidilą,
Apie skaudų likimą ir sunkų
Užmirštų mūs dienų teprabyla.

Tepabus mūs krūtinės užmigę,
Tepradės mūsų širdys vėl plakti,
Ir išėję į vieškelių žygį,
Šviesiu rytu paversim tą naktį.

Piemenėlio dainoj iš pagojų
Ir iš staklių seselės trinyčiuos,
Ir pilkosios žemelės artojų
Maldose tu aidėk iš bažnyčios,

O, mūs šventas lietuviškas žodi,
Kaip ramunė, mūs žemėj pražydęs,
Iš gimtųjų viensėdžių ir sodžių
Tu skambėk stebuklingas ir didis.

Iš visos Lietuvos

ISTORINĖS DIENOS PANEVĖŽIO APYLINKĖSE

Birželio 22 d., sekmadienį, anksti rytą buvo bombarduojamas Pajuostės aerodromas. Apie 10 val. žmonės pradėjo kastis slėptuves. Prasidėjo bolševikų dalinių „permetimas" į kitas pozicijas — nuo Naujamiesčio pusės link Pumpėnų.

P i r m a d i e n į išbėgo kompartijos vadovybė. Čekistė Kruglova taip pat nepatenkinta, kad ją vieną paliko. Paskutinieji bolševikų daliniai išsikraustė trečiadienį. Pradėjo vežti žmones iš kalėjimų. Miestas liko be apsaugos; ketvirtadienį vėl pasirodė bėgantieji bolševikai. Pradėjo pasižymėti žydai savo teroru.

K e t v i r t a d i e n i o diena viena iš baisesniųjų. Buvo nužudytas dr. Mačiulis ir dr. Žemgulys. Pastarasis buvo ilgai kankinamas.

Paskutinis bolševikų išvykimas — birželio 26 d. Karininkai susiginčijo, ar likti, ar važiuoti. Visi buvo priversti išvažiuoti.

Pirmieji vokiečiai įvažiavo VI. 26 d. naktį. Penktadienio rytą prie namų suplevėsavo vėliavos.

Ryšio su provincija nebuvo. Buvo piaustomi telefono stulpai. Pakeliuose daug karo grobio.

Žuvusieji gražiai palaidoti, kapai rūpestingai prižiūrimi.

Veiklumu pasižymėjo pušalotiečiai, pradėję veikti pirmadienį. Bolševikai siuntė mašinomis karius jų malšinti, bet nepavyko.

ROKIŠKIS

Bolševikai daug kalėjime laikytų lietuvių iššaudė. Nukankintas senelis kunigas altarista.

Ūkininkai maisto produktų priveža užtektinai. Čia yra kolchozininkų, kuriuos bolševikai buvo atgabenę statyti aerodromų. Jie džiaugiasi išvadavimu iš vergijos, kuri jiems buvo iki gyvo kaulo įgrįsusi.

SUBATOS

Būrys lietuvių kareivių, kuriuos politiniai komisarai varė į frontą, iššaudė juos ir prisidėjo prie partizanų. Paimta daug bolševikų bei vietinių komunistų ir karo mantos. Žuvę lietuviai kariai ir partizanai buvo iškilmingai palaidoti Obelių kapinėse.

KROKIALAUKIS (Simno valsč.)

Sugriuvus komunistų rėžimui, tuoj susikūrė vietinės apsaugos komitetas. Pradėta valyti apylinkę nuo besislapstančių atvykusių ir vietinių komunistų. Daugelis patys pasiduodavo į nelaisvę. Kitus tekdavo įtikinti, kad pasakos apie paimtų į nelaisvę kankinimą yra prasimanymai. Tada jie iš miškų atsikviesdavo būrius besislapstančių.

Gyvenimas tvarkosi. Maisto pakanka.

Vokiečių oro pajėgos smarkiai puolė Southamptono uostą

BERLYNAS. VII. 8. ELTA. DNB agentūrai pranešama, kad naktį į liepos 8 dieną gana stiprūs vokiečių karinių oro pajėgų junginiai pakartotinai puolė Southamptono uosto įrengimus ir tiekimo bazes. Buvo rimtai pataikyta į laivų statyklas. Kilo keli dideli ir daug mažų gaisrų. Buvo apgadinta dujų tiekimo įmonė, į kurią bombomis buvo pataikyta keletą kartų. Keli mažesni lėktuvų junginiai puolė uostų įrengimus keliuose kituose miestuose Anglijos pietų ir pietryčių pajūryje. Šių veiksmų metu vienas vokiečių kovos lėktuvas numušė vieną britų lėktuvą. Tą pačią naktį vokiečių kovos lėktuvai puolė vieną britų konvojų prie Temzės žiočių. Buvo rimtai apgadinti du to konvojaus laivai, po 3000 registruotų brutto tonų talpumo. Į abu tuos laivus buvo tiesiai pataikyta. Kiti bombardavimo rezultatai negalėjo būti pastebėti.

Naktį į liepos 8 dieną britų kovos lėktuvai buvo įskridę į Vokietijos teritoriją. Šešis iš tų britų kovos lėktuvų numušė vokiečių naikintuvai ir zenitinė artilerija. Ankstyvomis liepos 8 dienos ryto valandomis mėgino perskristi kanalą vienas mažesnis britų keturių motorų kovos lėktuvų junginys, lydimas naikintuvų. Tą junginį vokiečių naikintuvai užklupo prieš pat Calais. Trumpai trukusiose oro kautynėse numuštas vienas iš didžiųjų britų kovos lėktuvų ir keturi naikintuvai.

UMANSKIS TARĖSI SU SUMNER WELLESU

VAŠINGTONAS. VII. 8. ELTA. Sovietų ambasadorius Umanskis, kaip DNB praneša, kalbėjosi su vice ministeriu Sumner Wellesu. Spėjama, kad šia proga buvo aptartas tolimesnių Sovietų Sąjungos užsakymų klausimas.

RADIJO PROGRAMA

KETVIRTADIENIS, VII. 10.

6.30 Malda; 6.35 Laikas, žinios; 6.50 Koncertas (pl.); 7.00 Žinios vokiečių kalba; 7.10 Rytinis koncertas (pl.); 7.20 — 7.45 Kartojimas žinių, pranešimų, tolimesnė dienos programa; 7.45 — 12.00 — P e r t r a u k a; 12.00 Varpų muzika iš Karo muziejaus; 12.05 Laikas, žinios; 12.20 Koncertas (pl.); 12.30 Žinios vokiečių kalba; 12.45 — 13.00 Informacijos, tolimesnė dienos programa; 13.00 — 14.00 — P e r t r a u k a; 14.00 Žinios vokiečių kalba; 14.15 — 15.00 — P e r t r a u k a; 15.00 Žinios vokiečių kalba; ; 16.00 Paieškojimai ir atsiliepimai; 16.15 Koncertas; 17.00 Žinios vokiečių kalba; 17.10 Armonika groja Kviliūnas; 17.25 Žinios, pranešimai; 17.40 Vyrų oktetas; 18.00 Iš laikraščių; 18.15 Lengvos muzikos koncertas; 18.45 Iš mūsų poezijos; 19.00 Vokiški pranešimai iš fronto, Vyriausios vokiečių vadovybės pranešimai ir žinios; 20.15 Pramoginė muzika; 20.30 Laikas, žinios, pranešimai, programa rytdienai; 20.55 Programos pabaiga.

Į LAISVĘ

Redakcija — Kaunas, Duonelaičio 24, tel. 21414 ir 20530.

Administracija — Kaunas, Duonelaičio 24, tel. 22430.

Padėkime jiems tikra auka

Tokio karo mūsų tauta savo istorijoje nėra mačiusi. Kaip visuomet, jis viesulu ėjo per mūsų šalį, pareikalavo aukų ir atnešė suvaržymų, bet jis neatnešė karo siaubo. Pirmieji bombų sprogimai lietuvio ausyse nuaidėjo kaip laisvės preliudas. Po šiurpių bolševikinių išgyvenimų lietuvis buvo išmokęs drąsiai žiūrėti į mirtį ir niekinti pelenus. Jo sąmonę apvaldė vienų vienas jausmas: „Pagaliau prasidėjo!"

Ir nukentėjome nuo karo, palyginti, nedaug. Visi didesnieji mūsų miestai — Vilnius, Kaunas, Šiauliai, Panevėžys ir kiti — jei neskaityti mažų įdrėskimų, stovi sveiki ir nepaliesti. Nepalyginamu šiurpumu ir aukų skaičiumi mus sukrėtė ir tebeslegia mūsų sąmonę raudonojo teroro siautėjimas ir jo palikimas. Lietuvis, kurio visa šeima ir artimieji liko nepaliesti — ne karo, bet to teroro, — pradėjo tikėti stebuklais, palengva vėl įprato namie nakvoti ir pagaliau ėmė rūpintis duonos kasdieninės pagerinimu ir spręsti rublių problemą. Gal jis nepamiršo tų nelaimingųjų brolių, užkaltuose vagonuose, gal užjautė žuvusiųjų tautos kankinių kalinių vaikučius ir žmones, gal net savo iniciatyva, niekieno neragintas, nunešė į Raudonąjį Kryžių vieną kitą červoncą, bet tų sentimentų ir tos atsitiktinės paramos nepakanka, kad laimingai išlikusieji galėtume jaustis atlikę savo pareigą tiems, kuriems teko pakelti visas siaubingas tautos nelaimės smūgis.

Planingas organizavimas lėšų Raudonojo Kryžiaus Politiniams Kaliniams ir Išvežtiesiems Globoti Sekcijai turi būti vienas iš pirmaeilių mūsų rūpesčių. Tuo turi rūpintis ne tik pati sekcijos vadovybė, bet ir visa tauta. Paskutinėmis savaitėmis lietuviai parodė, kad jie moka organizuotis ir veikti ne tik iš centro diriguojami, todėl ir šiuo atveju nereikėtų laukti nurodymų iš centro. Jau gauta stambokų aukų iš pavienių tautiečių. Spaustuvė „Raidė", fabrikas „Gelžbetonas" ir kitos įmonės yra atsiuntusios kolektyvinių aukų, bet patenkinti bent pačius būtiniausius reikalus tegalėtų pastovesnis lėšų šaltinis.

Ne taip seniai „rašėmės" vad. valstybinę paskolą, kuri buvo ne kas kita, kaip valstybinio masto apiplėšimas, nes tie pinigai kaip tik buvo skiriami prieš mus pačius nukreiptiems tikslams. Dabar tie išskaičiavimai panaikinti, bet ar nebūtų tauru skirti tas sumas jau minėtam didžiam ir taip aiškiam tautos reikalui? Nenorėtume, kad tarnautojas ar darbininkas tokio pobūdžio rinkliavoje matytų naują prievartos formą, todėl pasižadėjimai aukoti tam tikrą atlyginimo % turėtų būti surinkti tikrai laisvai ir pačių atskirų įstaigų iniciatyva. Svarbu, kad tai būtų tuoj padaryta, be tuščių frazių, mitingų ir rezoliucijų.

Yra nemaža kauniečių ir šiaip lietuvių, kurie mielai aukotų, bet neturi laiko ar tiesiog neprisirengia patys nunešti auką. Centro dalykas būtų padėti jiems atlikti šią pareigą.

Mes esame visai tikri, kad kiekvienas lietuvis, išlikęs gyvas ir turįs pakankamai gyventi būtiniausių dalykų, šiame paramos organizavime nematys eilinės rinkliavos ir bus gerai supratęs, kad šiuo atveju Tauta turi teisę reikalauti iš jo ne atliekamo trupinio, bet tikros aukos.

BUV. GRAIKIJOS KARALIUS NUVYKO Į PIETŲ AFRIKĄ

NEW YORKAS. VII-8. ELTA. „Associated Press" žiniomis iš Johannisburgo, į vieną tuo tarpu dar nenurodomą Pietų Afrikos uostą atvyko kartu su savo palydovais buvęs Graikijos karalius.

ROMA. VII. 8. E. Stefanio agentūra praneša iš Tangero, kad šiuo metu Gibraltaro arsenale taisomi du labai apgadinti britų naikintojai.

Žvėriškos politinių kalinių skerdynės

Ties Červina žiauriai išžudyta daug lietuvių politinių kalinių, išvežtų iš Kauno kalėjimo IV ir V skyrių. Išsigelbėjusieji pasakoja baisias skerdynių scenas. Išsigelbėjusių maistas — žalios bulvės. Gudai laukia vokiečių

Vakar į Kauną sugrįžo 16 iš tikros mirties laimingai išsigelbėjusių politinių kalinių, karui prasidėjus išvežtų iš Kauno kalėjimo IV ir V sk. Raudonieji NKVD apie 80 km už Minsko buvo suruošę baisias jų skerdynes. Didelė dalis išvežtųjų politinių kalinių azijatišku žiaurumu buvo sušaudyti už Gudijos miesto Červinos, apie 80 km už Minsko. Tik mažai dalelei nelaimingųjų iš kruvinosios skerdynių vietos pasisekė pabėgti, pasiekti narsiai į Rytus bežygiuojančius vokiečių karius ir jų padedamiems grįžti į Lietuvą. Šie papasakojo tuos baisius pergyvenimus, žiaurias skerdynes ir savo buvusių draugų kruviną mirtį nuo NKVD čekistų paleistų šūvių.

Kauno kalėjimo IV ir V skyrių politiniai kaliniai, kurių tarpe buvo daug karininkų, darbininkų, tarnautojų, net moksleivių, apie prasidėjusį karą, kaip ir visi kaliniai, sužinojo sekmadienį. Visi jautė, kad Lietuvai vergija baigiasi, ateina naujas gyvenimas. Kadangi IV ir V skyriai buvo vadinami „mirtininkų" vardu tai šių skyrių politiniai kaliniai nė kiek neabejojo, kad jų likimo sprendžiamoji valanda jau čia pat. O ta sprendžiamoji valanda turėjo atnešti ar negailestingą mirtį, ar laisvę. Nors ir niekas netikėjo, kad raudonieji juos lengvai paleis, bet visi ramiai laukė įvykių eigos ir svajojo apie naują Lietuvą. Diena praėjo, o paaiškėti niekas nepaaiškėjo. Naktį iš birželio 22 į 23 d. apie 12 ar 1 val. IV ir V skyrių politiniai kaliniai staiga buvo išvesti iš kalėjimo ir susodinti į automobilius. Viskas buvo atlikta žaibo greitumu, kad dalis kalinių nespėjo nė apsirengti ir buvo išvežti pusnuogiai. Viso buvo išvežta per 80 žmonių. Per Jonavą, Ukmergę, Vilnių jie buvo nuvežti į Minsko kalėjimą. Minske lietuviai kaliniai buvo sumaišyti su vietos kalėjimo kaliniais ir toliau visi kartu pėsti buvo varomi toliau Mogilevo linkui. Nuo čia prasidėjo tikras kančių kelias, ir NKVD čekistai ėmė rodyti patį aukščiausią žiaurumo laipsnį. Kas beidamas pavargdavo ar dėl alkio (valgyti po mažą gabalėlį duonos tedavė tik po kelių dienų) toliau nebepajėgdavo kartu eiti, tuos čekistai be jokio pasigailėjimo sušaudydavo vietoje. Taip buvo sušaudytas ūkininkas nuo Telšių Sudaris. Toliau be jokios priežasties čekistai sušaudė dar tris lietuvius — Zdanevičių, Bikiną ir mjr. Opulskį. Po ilgų kančių nelaimingieji buvo atvaryti į Červiną. Čia kaliniai buvo suskirstyti į dvi grupes. Viena grupė, kurioje buvo ir 25 lietuviai, buvo palikta Červinos kalėjimo kieme. Šiems kaliniam[ ] buvo įsakyta gulėti ir nejudėti. P[ ] kiek laiko užskrido vokiečių lėktu[ ]vai, pradėjo bombarduoti, sargyb[ ] pabėgo, ir kaliniai išbėgiojo.

Daug skaudesnis likimas bu[ ] antrosios grupės, kurioje buvo ap[ ] 60 lietuvių ir iš Minsko kalėjim[ ] daug lenkų ir gudų. Ši grupė [ ] Červinos buvo varoma toliau. Pa[ ]ėjus 4—5 km už Červinos, bu[ ] liepta sustoti. Kai nelaimingie[ ] sustojo, čekistai iš šautuvų ir ku[ ]kosvaidžio pradėjo šaudyti juo[ ] Daug nelaimingųjų krito nuo pi[ ]mųjų šūvių, o su jais ant žemės g[ ]lė ir gyvieji. Sužvėrėję čekistai gy[ ]viesiems liepė keltis, o kai šie kėl[ ]si, vėl buvo šaudoma, ir krito nau[ ]jos aukos. Tada iš lietuvių kažka[ ] garsiai sušuko: „Broliai lietuvia[ ] Gelbėkimes! Į krūmus!" Laim[ ] krūmai buvo už 7—10 metrų, ir gy[ ]vieji lietuviai šoko į juos. Čekist[ ] šūviai apretino bėgančiųjų eile[ ] bet keliolikai lietuvių pasisekė išs[ ]gelbėti. Vargo keliais, kęsdami a[ ]kį, valgydami visokias žoles ir ža[ ]lias bulves, išsigelbėjusieji po kel[ ] dienų pasiekė Minską, kur jau bu[ ]vo vokiečiai. Vokiečiai išsigelbėju[ ]sius sutiko su užuojauta ir sudar[ ] sąlygas nuvažiuoti į Vilnių. Iš bai[ ]siųjų skerdynių išsigelbėjo: pulk[ ] Tumas, pulk. Petruitis, prof. Ko[ ]čius, kun. br. Petraičiai, 70 m. se[ ]nelis Povilas Lašas. Julius Šata[ ] darb. Zaranka, darb. Žemaitis, a[ ] kapt. Jasinskas, kpt. Žadvydas [ ] dar vienas kitas. Iš viso iki šio[ ] žinoma iš baisiųjų skerdynių išs[ ]gelbėjusių 16 asmenų. Iš pirmosio[ ] grupės išsigelbėjo greičiausiai vi[ ] 25 lietuviai, jų tarpe ir tech. mo[ ] mok. Ant. Vaitkus.

Išsigelbėjusieji pasakoja apie Gu[ ]dijos gyventojų skurdą, kur bevei[ ] niekas neturi duonos. Visi keik[ ] žydus, Staliną ir laukia vokieči[ ] tikėdamiesi geresnio gyvenimo.

Trijų gydytojų tragedija Panevėžyje

Pasakoja vienas iš gyvų likušiųjų

VI. 22 d. po pirmojo bombardavimo Pajuostėje į Panevėžio aps. ligoninę buvo atvežta 24 sužeisti raudonarmiečiai, jų tarpe keletas civilių darbininkų ir kolchozininkų. Vakare sužeistųjų jau buvo ar 67 ligoniai. Ligoninės chirurgai operavo visą dieną ir naktį. Ligoninės direktorius paskyrė visiems atskiras pareigas, įsakė 16 valandų dirbti, o 8 valandas ilsėtis. Atėjo į ligoninę politrukas Kasmovski ir pranešė, kad ligoninė kariška įstaiga, kad jis būsiąs ligoninės viršininku ir įsakė civilių ligonių kiek galint daugiau išmesti iš ligoninės.

VI. 23 d. buvo vežami sužeistieji iš fronto, net iš Tauragės, ir visi kalbėjo, kad kaimuose juos užpuldinėją „kulackija bandy" (buožių gaujos). Politrukas rinko žinias iš sužeistųjų ir telefonu pranešinėjo į NKVD (Saugumui), kuriose vietose buvo apšaudomi raudonarmiečiai.

VI. 24 d. jau pradėjo vykti į ligoninę sužeisti milicininkai ir kareiviai, basi, be šautuvų, patys į pirštus ir kojas susišaudę, kaltindami, kad juos „gaujos" sužeidusios. Komunistai nebesiorientavo, kur frontas, nes su užmiesčiu telefonas nebeveikė. Ramino visus kareivius ir ligoninėje esančius šnipus, kad per radiją sužinoję apie tariamuosius raudonosios armijos laimėjimus Vokietijoje. Vakare buvo iš namų atvestas į Saugumą dr. Gudonis, esą, jo name kažkas šaudęs. Jo žmona, gailestingoji sesuo, slaugiusi bolševikus, pradėjo prašyti politruką, kad eitų gelbėti jos vyro. Politrukas išėjo į Saugumą, ir dr. Gudonį išleido.

VI. 25 d. prasidėjo iš ligoninės kiemo žydų komsomolcų, žydų tarnautojų ir sužeistų komandirų su politrukais evakuacija; mirštančius dėjo į sunkvežimius, kad tik niekas iš vyresniųjų nepaliktų. Po pietų visos žydės seserys ir žydai gydytojai važiavo iš ligoninės su ligoniais į stotį, kad nepasiliktų nuo paskutinio traukinio. Pradėjo visur kalbėti, kad išvešią visus ligoninės tarnautojus. Lietuvės seserys ir sanitarės bėgo iš ligoninės. Politrukas su komunistais pradėjo raminti, kad tik norinčiuosius tevešią. Šitas skelbimas ir patį direktorių raminamai nuteikė. Tuo tarpu pasilikusiems tarnautojams buvo įsakyta iš ligoninės nebeišeiti, nes pastatytos visur sargybos.

Vakare apie 10 val. atbėgo vienas komunistas į kiemą, pilną prisigrūdusį žydų, nes grįžo iš stoties neberadę traukinio, šaukdamas, kad mergaičių gimnazijoje šaudo lietuviai. Bolševikų šnipės pradėjo kelti paniką, skambindamos į miestą, kad atsiųstų kariuomenės. Atvykę čekistai su kareiviais pradėjo šaudyti apie gimnaziją ir Saugumą, padegė mokytojo Lyberio namą, o vėliau ligoninės sodyboje prieblandoje šaudė į kiekvieną kelmą, sužeidė 3 ligoninės pasislėpusius nuo šaudymo tarnautojus, kitus areštavo, suvarė į ligoninės raštinę ir neleido sužeistųjų perrišinėti. Atbėgo garnizono viršininkas ir Panevėžio komunistų instruktorė Kruglova (ji lėmė mieste ir apskrityje visą švietimo reikalą) su brauningais rankose; įsakė tuojau kareiviams bėgti į kiemo apkasus.

Čekistė Kruglova pareikalavo iš ūkio vedėjo, kad tuojau būtų 200 paklodžių ir 200 antklodžių išduota. Visa tai krovėsi į sunkvežimius ir bėgo.

Paaiškėjo, kad visi suimtieji sužeisti ir nesužeisti „partizanai" yra ligoninės darbininkai, tik iš išgąsčio pasislėpę. Suvedė dar likusius rusus kareivius į palatas, ir viskas apie 12 val. nakties nurimo. Pasilikusieji šnibždėjomės, jog visas tas jų triukšmas padarytas, kad apiplėštų ligoninę.

Be to, kai kurie naktį pasakojo, kad Kruglova ir politrukas ieškovo dr. Mačiulio, kad galėtų išvežti kartu su ligoniais, nes jo visą parą nebuvo, o operacinėje dirbo dr. Žemgulys.

VI. 26 d. iš ryto buvo visai ramu. Atėjo dr. Mačiulis. Papasakojau jam nakties įvykius ir stebėjaus, kad jis dar nepabėgęs. Operuoti reikėjo 5 sužeistuosius lietuvius. Apie 9 val. pradėjo kalbėti, kad atėję lietuviai ir iešką palatose ginklų. Pasigirdo šūvis koridoriuje. Išbėgo dr. Mačiulis į laukiamąjį ir prašė bolševikus, kad atsiųstų sargybą, nes nebegalima dirbti. Tuojau atvyko kareiviai ir vietiniai komsomolcai su ginklais, atsisėdo prie telefono iš išstatė sargybas kieme ir prie gydytojų.

Čekistai nubėgo ieškoti sesers Kanevičienės, kuri įbėgo į operacinę. Paklausė dr. Mačiulį ir dr. Gudonį, ar jiems reikalinga sesuo. Jie atsakė, kad taip. Kai tik uždarė duris, tuojau sesuo Kanevičienė iššoko pro langą ir pabėgo. Atėjo vėl čekistai ir pasakė: „Duodame jums 10 minučių pagalvoti, kur paslėpta Kanevičienė".

Kadangi sesuo nebepasirodė, tai liepė jiems iškelti rankas aukštyn ir išsivedė iš ligoninės. Kiti čekistai, susitikę dr. Žemgulį koridoriuje, pasakė, kad jis nežiūrįs tvarkos, leidžiąs partizanus į ligoninę, liepė ir jam iškelti rankas aukštyn ir išsivedė iš ligoninės. Sanitarės pradėjo prašyti dr. Didžiulio sūnų — komsomolcą, sėdintį prie telefono, kad paskambintų tėveliui gydytojams gelbėti. Bet šis atsakė, kad dėl areštuotųjų pažinčių nesą ir ka[ ]bėti negalima.

Paskui liepė likusiems dvie[ ] gydytojams ir trims seserims su[ ]sirinkti į atskirą kambarį, pasak[ ] kad jie palikti slaugyti sužeistu[ ]sius bolševikus. Jei kas mėginsią[ ] bėgti, tai atsakysiąs savo gyvyb[ ] Po 1 val. pasirodė gydytojams se[ ]suo Kanevičienė ir pasakė, kad [ ] kalta dėl gydytojų arešto ir ei[ ]nanti pasiduoti. Kareiviai ją išs[ ]vedė.

Vėliau atbėgo vėl girtas čekis[ ]tas. Pradėjo bėgioti po koridori[ ] šaukdamas, kad čia šaudą, areš[ ]tavo visus 12 darbininkų ir išs[ ]vedė, bet visus vakare paleid[ ] Išėjo pagaliau visi apsiginklav[ ] komsomolcai. Nakčia bolševik[ ] sargyba pabėgo. Viskas nutil[ ] Sveikinomės, bučiavomės i[ ] džiaugsmo, bet penktadienio ryt[ ] pasilikusieji išgirdo baisią žinią[ ] kad mūsų gydytojai rasti žiauri[ ] nužudyti taip, kad net savieji ne[ ]begali atpažinti.

Iškilmingai palaidotos Panevėžio teroro aukos

Birželio m. 29 d. Panevėžyje karių kapuose buvo palaidoti komunistų — bolševikų žiauriai nukankinti lietuviai. Tokių iškilmingų ir kartu skaudžių laidotuvių Panevėžys nėra matęs. Šiose laidotuvėse dalyvavo visi Panevėžio lietuviai — apie 7000 žmonių palydėjo žuvusius brolius į amžino poilsio vietą. Kelios dešimtys gražiausių gėlių vainikų puošė jiems kelią į amžinybę. Po jų ėjo Jo Ekscelencija Panevėžio vyskupas Kazimieras Paltarokas su dvasininkais. Toliau ilga juosta tęsėsi apylinkių ūkininkai, gražiai papuošti vežimai, kuriuose buvo vežami žuvusiųjų brolių grabai.

Atsisveikinimo su karžygiais ir kankiniais kalbas pasakė Panevėžio Aps. Štabo vardu mokyt. J. Micevičius, kupiškėnų vardu prof. J. Elisonas.

Prasidėjus karui, bolševikų gaujos gaudė Panevėžio mieste ir apylinkėje tikruosius lietuvius, vežė juos į rūsius, miškus ir nukankinę šaudė. Panevėžyje buvo atrasta ir atpažinta 32 kankinių lavonai.

Žuvusiųjų tarpe yra gydytojų, mokytojų, valdininkų, gimnazistų, ūkininkų ir darbininkų, kurie buvo paimti tiesiog iš darbo ir nužudyti.

Raudonojo Kryžiaus atsišaukimas į savivaldybes

Raud. Kryžius plačiu mastu organizuoja nuo karo nukentėjusių šelpimą. Valsčių, apskričių ir miestų savivaldybės prašomos kuo skubiausiai organizuoti tam tikslui komitetus. Ten, kur yra Raud. Kryžiaus skyrius, prašoma su juo bendradarbiauti. Kur yra anksčiau buvęs skyrius — atgaivinti jį. Kur skyriaus visai nebuvo, apskričių gydytojai prašomi Raud. Kryžiaus skyrius įsteigti. Kur Raud. Kryžiaus skyrių nėra ir artimiausiu laiku nenumatoma įsteigti, vietos valsčių, apskričių ir miestų savivaldybės prašomos tuojau steigti minėtus nuo karo nukentėjusiems šelpti komitetus ir tuo būdu ateiti Raud. Kryžiui į talką. Valsčių komitetų veikimą turi koordinuoti apskriči[ ] komitetai. Apskričių komiteta[ ] esant reikalui, ir valsčių komitet[ ] artimiausiu laiku sueina į betar[ ] kontaktą su Lietuvos Raud. Kr[ ]žiaus Įgaliotinio Įstaiga Kaun[ ] Kęstučio g. 6, tel. 27721.

Raudonasis Kryžius

RAUD. KRYŽIUI REIKALIN[ ] TALKININKAI

aukoms rinkti. Taip pat reikalin[ ] teisininkai ir buvę policijos pare[ ]gūnai, kurie padėtų surašyti grįžu[ ]sių politinių kalinių parodymu[ ] Kreiptis į Raud. Kryžiaus Įgalio[ ]nio Įstaigą, Kęstučio g. 6.

„Žaibo" spaustuvė Kaune, Duonelaičio 24; tel. 26616